

EDUSKUNNAN SUURELLE VALIOKUNNALLE

20.2.2004

Viitaten perustuslain 97 §:ään sisäasiainministeriö lähettää kunnioittavasti eduskunnan suurelle valiokunnalle käsiteltäväksi Komission kolmannen kertomuksen taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta, ns. kolmannen koheesioraportin sekä siihen liittyvän hallituksen kannanoton.

Suomenkielinen versio kolmannelta koheesioraportista toimitetaan eduskunnalle heti kun se on saatavilla.

Alue- ja kuntaministeri

Hannes Manninen

Neuvotteleva virkamies

Tiina Heiskanen

Liitteet:
Hallituksen kannanotto
KOM/2004/107

SUOMEN HALLITUKSEN KANNANOTTO KOMISSION KOLMANTEEN KOHEESIORAPORTTIIN

Suomi pitää komission esittämiä alue- ja rakennepolitiikkauudistuksen yleislinjauksia hyvänä lähtökohtana tuleville neuvotteluille. Suomi tukee komission esitystä pyrkiä sellaiseen tasapainoiseen ratkaisuun, joka ottaa huomioon nykyisten ja uusien jäsenmaiden alue- ja rakennekehityksen ongelmat ja tarpeet sekä kehittämisiongelmiin vakavuusasteen.

Unionin keskeisimpiä haasteita ovat unionin kestävän talouskasvun turvaaminen ja laajenemisen onnistunut toteuttaminen. Tulevan alue- ja rakennepolitiikkauudistuksen tulee ottaa nämä haasteet huomioon.

Komission esityksen mukaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan tavoitteena tulee myös jatkossa olla alueiden välisten kehityserojen vähentäminen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen. Alue- ja rakennepoliittisilla toimenpiteillä pyritään tukemaan kestävää talouskasvua painottamalla entistä enemmän alueellisen kilpailukyvyn kehittämistä ja tuen keskittämistä tärkeimpiin painopisteisiin. Lisäksi keskeisiä tavoitteita ovat rakenteiden uudistaminen, osaamisen ja työllisyyden edistäminen, sosiaalinen koheesio ja kestävä kehitys. Suomi kannattaa komission esitystä tuen keskittämisestä ja korostaa Lissabonin ja Göteborgin Eurooppa neuvostossa vahvistettuja kilpailukyky- ja kestävän kehityksen tavoitteita.

Euroopan työllisyysstrategian painopisteet on otettava huomioon EU:n alue- ja rakennepolitiikan sisällössä. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että politiikka on sisällöltään riittävän laaja-alaista, jotta se soveltuisi erityyppisten alueiden kilpailukyvyn parantamiseen ja rakenneongelmien ratkaisuun. Alue- ja rakennepolitiikalla on täydennettävä muiden ohjelmien tavoitteita kasvun ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Päällekkäisyyksiä muiden ohjelmien kanssa on vältettävä.

Unionin laajentuminen merkitsee suurta taloudellista, sosiaalista ja poliittista haastetta. EU:n alue- ja rakennepolitiikalla tulee olla merkittävä rooli uusien jäsenmaiden integroitumisprosessissa. Suomi tukee komission esitystä siirtää alue- ja rakennepolitiikkarahoituksen painopistettä kaikkein köyhimmille alueille, mikä edistää koheesiotavoitteen saavuttamista.

Kestävän talouskasvun turvaaminen ja unionin kilpailukyvyn parantaminen edellyttävät myös nykyisissä jäsenmaissa alueellisiin ja rakenteellisiin ongelmiin puuttumista. Tämän vuoksi alue- ja rakennepolitiikkaan tulee varata riittävät resurssit. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi Suomi tukee lähtökohtaisesti komission esitystä, että alue- ja rakennepolitiikkaan osoitetaan resursseja suunnilleen 0,40 % EU:n bruttokansantulosta.

Suomi haluaa korostaa, että rakennerahastojen kautta annettavan tuen ja rakennepolitiikan tulee olla sopusoinnussa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä koskevien määräysten kanssa.

Suomi pitää hyvänä sitä, että komissio tunnustaa esityksessään unionin pohjoisten erittäin harvaan asuttujen alueiden pysyvät luonnonhaitat osana alueellista koheesiopolitiikkaa. Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisongelmat ja -kohtelu on sisällytetty Suomen liittymissopimukseen, mikä ei kuitenkaan takaa pysyvää erityiskohtelua. Suomi etsii kestävästä rahoitusratkaisua ja pitää kynnyskysymyksenä, että Suomen pohjoiset ja itäiset alueet sisällytetään korkeimman aluetuen piiriin myös jatkossa. Näille alueille tulee jatkossa turvata nykymuotoiset mahdollisuudet myöntää alueellisia valtiontukia (muun muassa yritysten investointitukea ja alueellista kuljetustukea).

Suomi pitää komission esittämää uutta alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden tavoitetta hyvänä lähtökohtana konvergenssitavoitteen ulkopuoliselle politiikalle. Uusi tavoite sisältää kaksi ohjelmaosiota, jotka toimivat yksi rahasto ohjelmaa kohti – periaatteella. Toinen, Euroopan aluekehitysrahaston rahoittama tähtää alueiden kilpailukyvyn parantamiseen. Toinen, Euroopan sosiaalirahaston rahoittama tähtää Euroopan työllisyysstrategian horisontaalisten periaatteiden toteuttamiseen. Jatkossa jäsenvaltiot voivat itse vaikuttaa nykyistä enemmän siihen, miten tuki kohdennetaan alueellisesti ja temaattisesti. Tämä periaate on ollut myös Suomen tavoitteena. Suomi pitää tärkeänä, että alueellisia valtiontukia voidaan käyttää osana kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen keinovalikoimaa.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission esitykseen vahvistaa alueellisen yhteistyön roolia yhteisön politiikassa sekä kehittää ulkorajayhteistyötä ns. Naapuruusinstrumentin avulla, Interreg -toteuttamisperiaatteita noudattaen.

Komissio esittää nykyisten maaseutupoliittisten välineiden kokoamista yhteen luonnonvarojen hoito-pääluokan alle sekä maaseutupoliittikan rahoittamista uudesta maaseudun kehittämisrahastosta. Suomi tukee komission esitystä yksinkertaistaa maaseudun kehittämistoimien rahoitusjärjestelmää. Suomi korostaa, että maaseudun nopea rakennemuutos edellyttää unionilta tehostettuja toimia maatilatalouden kehittämiseksi, epäsuotuisien luonnonolosuhteiden kompensoimiseksi sekä maatilatalouden ulkopuolisen elinkeinotoiminnan edistämiseksi ja maaseudun palvelurakenteen kehittämiseksi. Maaseudun monialayrittäjyyttä ja uusien työpaikkojen syntymistä on tarpeen edistää aikaisempaa tehokkaammin.

Suomi suhtautuu periaatteessa myönteisesti komission yleislinjauksiin yksinkertaistaa rakennerahastojen hallintomenettelyjä ja selkeyttää komission, jäsenmaiden, alueiden ja paikallisyhteisöiden välistä työnjakoa. Toimeenpanojärjestelmän uudistamisessa lähtökohtana tulee olla läheisyysperiaatteen noudattaminen sekä ohjelmiin kohdistettujen voimavarojen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen siten, että ohjelmien vaikuttavuus paranee. EU-varoja tulee käyttää siten, että ne täydentävät kansallisia varoja ja antavat todellista lisäarvoa. Lisäksi varojen väärinkäyttöihin kohdistuvien sanktiojärjestelmien kehittämiseen tulee kiinnittää aikaisempaa suurempaa huomiota.

Suomi haluaa keskustella erikseen solidaarisuusrahaston sisällyttämisestä koheesiopolitiikan pääluokkaan.

Suomen kannanottoa kolmanteen koheesioraporttiin tarkennetaan yksityiskohtaisten esitysten osalta myöhemmin.